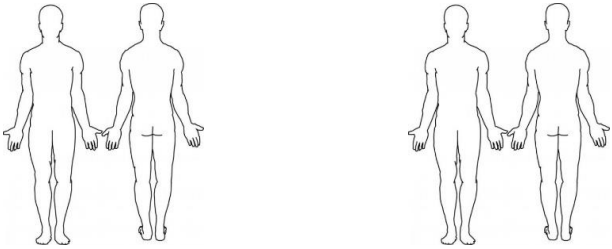
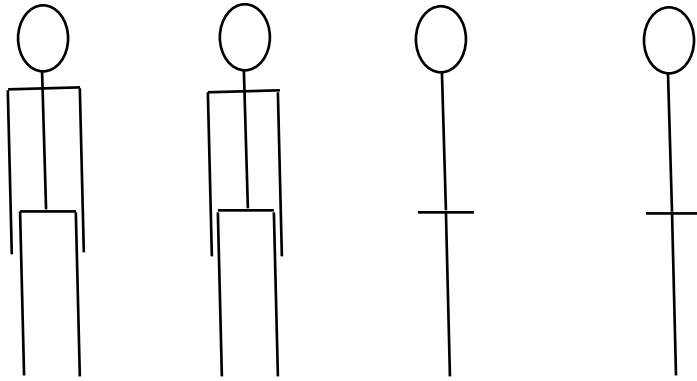

FIZIOTERAPIJAS NOVĒRTĒŠANAS PROTOKOLS MUGURAS SĀPJU PACIENTIEM

VĀRDS, UZVĀRDS		IESTĀŠANĀS DATUMS		VĒSTURES NR.	
PERSONAS KODS		IZRAKSTĪŠANĀS DATUMS		NODAĻA	
KLĪNISKĀ DIAGNOZE:					
BLAKUSSASLIMŠANAS:					
ANAMNĒZE:			SARKANĀ KAROGA SIMPTOMI		
Sūdzības			☐ Vecums <10 un >51 gadu ☐ Onkoloģija slimības vēsturē ☐ Tuberkuloze slimības vēsturē ☐ Osteoporoze slimības vēsturē ☐ Atkarība no narkotikām/HIV/AIDS ☐ Svara zudums >10% no ķermeņa masas (3 – 6 mēn) ☐ Sāpes naktī ☐ Samazināts sfinkteru tonuss, izmainīta jušana S4 rajonā ☐ Urīna nesaturēšana, traucēta zarnu darbība ☐ Pozitīvs Babinska reflekss ☐ Nesena trauma		
Simptomu sākums (akūts/pakāpenisks)			IETEKMĒJAMIE RISKA FAKTORI ☐ Neergonomiska darba poza ☐ Neergonomiska darba kustība ☐ Depresijas, trauksmes simptomi ☐ Palielināts ĶMI		
Provocējošie/remdējošie faktori			AKTIVITĀŠU UN DALĪBAS IEROBEŽOJUMI ☐ Ķermeņa stāvokļa maiņa ☐ Ķermeņa stāvokļa saglabāšana ☐ Priekšmetu pacelšana, pārnešana ☐ Staigāšana ☐ Transportlīdzekļa vadīšana ☐ Pašaprūpe ☐ Mājas darbu veikšana ☐ Sociālā dzīve ☐ Seksuālā dzīve ☐ Darba iegūšana, tā saglabāšana ☐ Atpūta un brīvais laiks		
Veiktie izmeklējumi					
Iepriekšējā ārstēšana					
Nodarbošanās/hobiji					
MEDIKAMENTI:					
TA:	SF:	EF:	ĶMI:		
SĀPJU ILGUMS:			SĀPJU STIPRUMS (SNS):		
šobrīd		☐ AKŪTAS (līdz 2 nedēļām) ☐ SUBAKŪTAS (līdz 12 nedēļām) ☐ HRONISKAS (>12 nedēļām)	iestājoties (šobrīd)	parasti	izrakstoties
kopējais					
SĀPJU LOKALIZĀCIJA:					

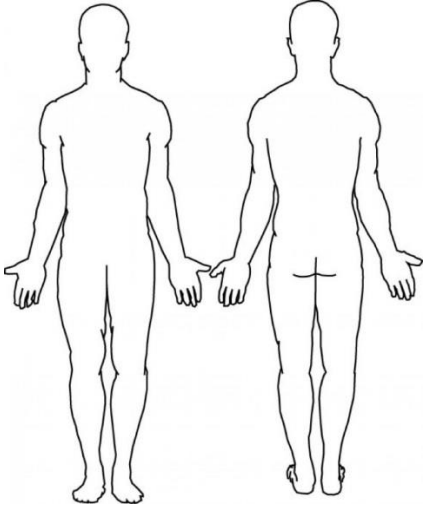
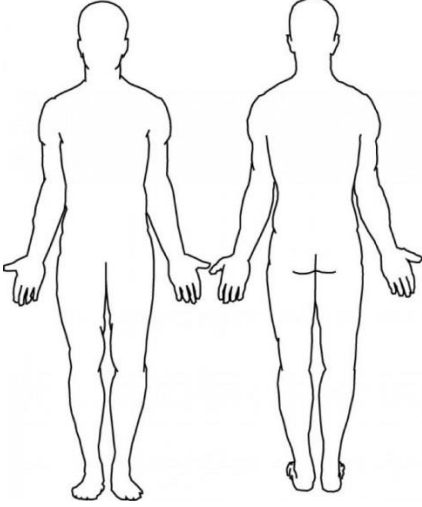
GAITAS PARAMETI (↓↑ N)	IESTĀJOTIES		IZRAKSTOTIES	
	Lb kāja	Kr kāja	Lb kāja	Kr kāja
BALSTA FĀZE				
GAITAS ĀTRUMS				
SOĻA GARUMA SIMETRIJA				
MK DEROTĀCIJA				

STĀJA (iestājoties/izrakstoties, izmantot dažādas krāsas):

MUGURKAULA MOBILITĀTE <i>Sāpes, kvalitāte, kvantitāte, simetrija</i>	IESTĀJOTIES		IZRAKSTOTIES		SPECIĀLIE TESTI <i> Pozitīvs, negatīvs</i>		IESTĀJOTIES		IZRAKSTOTIES	
	Lb	Kr	Lb	Kr	Lb	Kr	Lb	Kr	Lb	Kr
C daļa: augšējais/apakšējais segments					Trendelenburga tests					
fleksija					Aktīvas taisnas kājas pacelšanas tests					
ekstenzija					FABER tests					
laterofleksija					SI loc kompresijas tests					
rotācija					SI loc distrakcijas tests					
Th daļa					Genslena tests					
fleksija					P4 tests					
ekstenzija					C daļas kompresijas tests					
laterofleksija					C daļas distrakcijas tests					
rotācija					SI loc mobilitāte					
L daļa					M.transversus abdominis					
fleksija					Mm.multifidi					
ekstenzija										
laterofleksija										
rotācija										

MUSKUĻU GARUMA TESTI	IESTĀJOTIES	IZRAKSTOTIES	MUSKUĻU SPĒKA TESTI	IESTĀJOTIES	IZRAKSTOTIES
M.Iliopsoas			M.Obliquus abdominis		
M.Rectus femoris			M.Rectus abdominis		
M.Tensor fascia latae			M.Quadratus lumborum		
M. Piriformis			M.Errector spinae		
Hamstringi			M.Gluteus maximus		
M.Errector spinae			M.Gluteus medius		
M.Trapezius			Hamstringi		
M.Levator scapulae			C daļas fleksori		
			C daļas ekstenzori		

ATZĪMĒT TP, JUŠANAS TRAUCĒJUMUS, SASPRINGUMU (dažādas krāsas)	
IESTĀJOTIES	IZRAKSTOTIES
	

PALPĀCIJA	IESTĀJOTIES	IZRAKSTOTIES
Fasetlocītavas		
Lig.sacroiliaca		

GALVENĀ PROBLĒMA:

Ķermeņa funkcijas un struktūras

Aktivitātes

Dalība

Vides faktori

Personālie faktori

FIZIOTERAPIJAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI:	IZPILDĪTS			PIEZĪMES
	JĀ	NĒ	DAĻĒJI	
☐ Sāpju mazināšana				
☐ Aktīvās mobilitātes uzlabošana				
☐ Aktīvās stabilitātes uzlabošana				
☐ Pasīvās mobilitātes uzlabošana				
☐ Muskulatūra disbalansa mazināšana				
☐ Mīksto audu mobilizācija				
☐ Stājas uzlabošana				
☐ Gaitas stereotipa uzlabošana				
☐ Relaksācija				
☐ Pašaprūpes spēju uzlabošana				
☐ Jušanas traucējumu mazināšana				
☐ Izglītošana + ergonomijas apmācība				
☐ Cits				

FIZIOTERAPIJAS ILGTERMIŅA MĒRĶI:

TERAPIJAS METODES:

- Aukstuma aplikācija
- Mīksto audu mobilizācija
- TP išemizācija
- Fasciju mobilizācija
- Pasīva muskuļu stiepšana
- Aktīva muskuļu stiepšana
- PIR
- PNF elementu izmantošana
- Dinamiska muskuļu stiprināšana
- Izometriska muskuļu stiprināšana
- Stājas korekcija
- Gaitas treniņš
- Diafragmālās elpošanas treniņš
- Vizualizācijas treniņš
- Pašaprūpes spēju uzlabošana
- Sensorā stimulācija
- Izglītošana
- Cits _____
- Izrakstoties atkārtoti novērtēt

TERAPIJAS PLĀNS:

-
-
-
-
-

REKOMENDĀCIJAS:

-
-
-
-
-

FIZIOTERAPEITA VĀRDS, UZVĀRS, PARAKSTS, ZĪMOGS

PIELIKUMS

1. Funkcionālos testus neveic, ja sāpes ir ≥ 7

2. Speciālie testi

Trendelenburga tests (pēc Roussel et al, 2007)

- Pacients atrodas stāvus stāvoklī.
- Pacients tiek lūgts atcel vienu kāju, saliecot gūžas locītavu aptuveni 30 grādus, un pacelt tās pašas (svaru nenesošās) puses iegurni virs horizontālā līmeņa.
- Pacients tiek lūgts noturēt šādu pozīciju 30 sekundes.
- Pacients drīkst pieturēties pie galda ar pirkstu galiem, lai korigētu iespējamās līdzsvara traucējumus.
- Ja pacients nespēj noturēt testa pozīciju, tests ir pozitīvs.

Gradācija un interpretācija katrai kājai (0 - 3):

- Nerada īpašu piepūli un nenovēro objektīvas traucējuma pazīmes (0)
- Ir grūti veikt, bet nenovēro objektīvas traucējuma pazīmes (1)
- Ir grūti veikt un novēro objektīvas traucējuma pazīmes (2)
- Nevar veikt/rodas sāpes (3)

Aktīvas taisnas kājas pacelšanas tests (pēc Mens et al, 2001)

Iepriekš rekomendē veikt Lasega testu: ATPK testu var objektīvi izvērtēt, ja Lasega tests negatīvs vai pozitīvs ≥ 30 grādiem.

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras, kājas aptuveni 20cm platumā, atbrīvotā ārējās rotācijas stāvoklī.
- Pacients tiek lūgts pacelt vienu taisnu kāju aptuveni 5 – 10 cm no pamata. Pēc tam kāja tiek nolaista, un tas pats tiek veikts ar otru kāju.
- Ja novēro iegurņa rotāciju, elpas aizturi, kustības rumpī un plecos, tests ir pozitīvs.

Gradācija un interpretācija: tāda pati kā Trendelenburga testam

FABER tests (pēc Wong un Johnson, 2012)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras.
- Pacients novieto pēdu uz pretējās kājas augšstilba.
- Terapeits pietur pretējo SIAS, un spiež uz leju izvērsto kāju ceļa locītavas apvidū.
- Tests var provocēt sāpes izvērstās kājas gūžas locītavā, kas liecinās par gūžas locītavas pataloģiju. Tests var provocēt sāpes pretējās puse sakroiliakālās locītavas apvidū, kas liecinās par sakroiliakālās locītavas pataloģiju.

SI locītavas kompresijas tests (pēc Laslett et al, 2003)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz sāniem, gūžu un ceļu locītavas 90 grādu fleksijā.
- Terapeits veic uzspiedienu uz Crista illiaca vertikāli uz leju.
- Tests var provocēt sāpes abās sakroiliakālajās locītavās.

SI locītavas distrakcijas tests (pēc Laslett et al, 2003)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras, kājas taisnas.
- Terapeits novieto plaukstu uz abām SIAS, un veic uzspiedienu vertikāli uz leju.
- Sāpes sakroiliakālajā locītavā liecinās par pozitīvu testu.

Genslen tests (pēc Laslett et al, 2003)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras tuvu kušetes malai.

- Viena kāja tiek novietota pāri kušetes malai, otra kāja tiek pievilkta pie krūtīm, ceļa un gūžas locītavai atrodies fleksijas pozīcijā.
- Terapeits ar vienu roku tuvina pacienta pievilkto celi krūtīm, ar otru roku spiež uz leju kāju, kas ir novietota pāri kušetes malai.
- Sāpes sakroiliakālajā locītavā liecinās par pozitīvu testu.

P4 tests (pēc Laslett et al, 2003)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras.
- Terapeits novieto pacienta gūžas loc 90 grādu fleksijas pozīcijā, ceļa locītava relaksētā fleksijas pozīcijā.
- Terapeits savu plaukstu novieto zem fleksētās kājas sakroiliakālās locītavas, savukārt ar otru roku veic uzspiedienu pa femur aksiālo asi uz leju.
- Tests ir pozitīvs, ja provocē sāpes sakroiliakālajā locītavā.

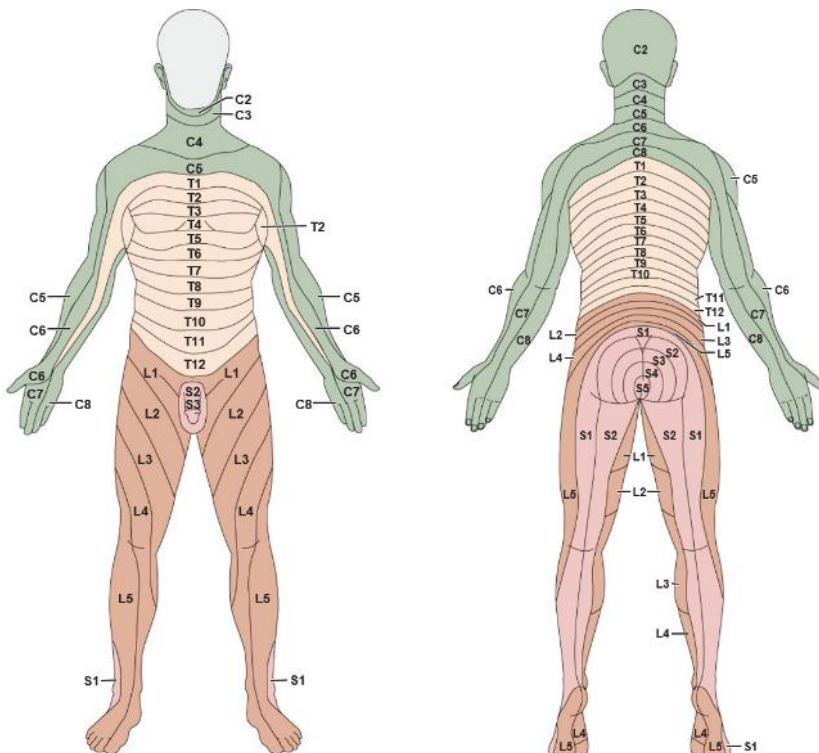
C daļas kompresijas tests (Neck Pain Clinical Practice Guidelines, 2008)

- Pacients atrodas sēdus pozīcijā, un tiek lūgts veikt galvas laterofleksiju uz sāpju pusi.
- Terapeits veic uzspiedienu uz galvas virzienā uz leju.
- Tests sašaurina intervertebrālās atveres, un ir pozitīvs, ja provocē sāpes.

C daļas distrakcijas tests (Neck Pain Clinical Practice Guidelines, 2008)

- Pacients atrodas pozīcijā guļus uz muguras, kājas saliektas.
- Terapeits satver pacienta galvu zem zoda un okcipitālā rajona. Tad veic vieglu fleksiju un trakciju.
- Tests ir pozitīvs, ja simptomi samazinās.

3. Dermatomas

Literatūras saraksts:

1. Ferguson F., Holdsworth L., Rafferty D. Low back pain and physiotherapy use of red flags: the evidence from Scotland // *Physiotherapy*, 2010; 96: 282-288.
2. Priority Medicines for Europe and the World 2013 Update. Background Paper 6 - Priority Diseases and Reasons for Inclusion. BP 6.13 to 6.24 (part 2) // http://www.who.int/medicines/areas/priority_medicines/Ch6_24LBP.pdf (sk. 05.12.2015.)
3. Hsieh C.J., Adams A.H., Tobis J., et al. Effectiveness of Four Conservative Treatment for Subacute Low Back Pain // *SPINE*, 2002; 27 (11): 1142-1148.
4. Apkarian A.V., Sosa Y., Sonty S., et al. Chronic Back Pain is associated with Decreased Prefrontal and Thalamic Gray Matter Density // *The Journal of Neuroscience*, 2004; 24(46): 10410-10415.
5. ICF Core Sets Low Back Pains <https://www.icf-research-branch.org/download/category/7-musculoskeletalconditions> (sk. 15.11.2015.)
6. Fernandes R., Armada-da-Silva P., Pool-Goudaazward A., et al. Test-Retest reliability and minimal detectable change of three-dimensional gait analysis in chronic low back pain patients // *Gait & Posture*, 2015; 42: 491-497.
7. Manciope P.A., Rinaldi N.M., Moraes R. Prehension Combined With Gait in Individuals With Chronic Low Back Pain // *Motor Control*, 2015.
8. Wong C.K., Johnson E.K. // A Narrative Review of Evidence-Based Recommendations for the Physical Examination of the Lumbar Spine, Sacroiliac and Hip Joint Complex // *Musculoskelet.Care*, 2012; 10: 149-161.
9. Childs J.D., Cleland J.A., Elliott J.M., et al. Neck Pain: Clinical Practice Guidelines Linked to the International Classification of Functioning, Disability, and Health From the Orthopaedic Section of the American Physical Therapy Association // *J Orthop Sports Phys Ther*, 2008; 38(9).
10. Ohtsuki K., Suzuki T. A Comparison of the Immediate Changes in Subjects with Chronic Lower Back Pain Effected by Lower Back Pain Exercises and Direct Stretching of the Tensor Faciae Latae, the hamstring and the Adductor magnus // *J. Phys.Ther.Sci*, 2012; 24: 97-100.
11. Hakkinen A., Salo P., Tarvainen U., et al. Effect of manual therapy and stretching on neck muscle strength and mobility in chronic neck pain // *J Rehabil Med*, 2007; 39: 575-579.
12. Chang W.D., Lin H.Y., Lai P.T. Core strength training for patients with chronic low back pain // *J. Phys. Ther. Sci.*, 2015; 27: 619-622.
13. Oliveira A.C., Silva A.G. Neck muscle endurance and head posture: A comparison between adolescents with and without neck pain // *Manual Therapy xxx*, 2015: 1-6.
14. Lluch E., Nijs J., Kooning M.D., et al. Prevalence, Incidence, Localization. And Pathophysiology of Myofascial Trigger Points in Patients With Spinal Pain: A Systematic literature review // *Journal of Manipulative and Physiological Therapeutic*, 2015; 38(8): 587-600.
15. Markman J.D., Hadian P., Philip A. Diagnosis and Treatment of Facet-Mediated Chronic Low Back Pain // Chapter 80: 588.
16. Mannchikanti L., Mannchikanti K.L., Manchukonda R., et al. Evaluation of Lumbar Facet Joint Nerve Blocks in the Management of Chronic Low Back Pain: Preliminary Report of A Randomized, Double-Blind Controlled Trial // *Pain Physician*, 2007; 10: 425-440.
17. Laslett M., Young S.B., Aprill C.N., et al. Diagnosing painful sacroiliac joints: A validity study of a McKenzie evaluation and sacroiliac provocation tests // *Australian Journal of Physiotherapy*, 2003; 49(2): 89-97.
18. Mens J.M., Vleeming A., Snijders C.J., et al. Reliability and validity of the active straight leg raise test in posterior pelvic pain since pregnancy // *Spine*, 2001; 26: 1167-1171.
19. Roussel N.A., Nijs J., Truijen S., et al. Low Back Pain: Clinimetric Properties of the Trendelenburg test, Active Straight Leg Raise Test, and Breathing Pattern During Active Leg Straight Raising // *Journal of Manipulative and Physiological Therapeutic*, 2007; 30(4): 270-278.